

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

EDUCACIÓ EN VALORS: PROJECTE CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE EN EDATS PRIMERENQUES

Nom de l'alumne:

PAU BACAS CASANOVA

Nom del tutor de TFG

ALBERTO CABEDO MÁS

Àrea de Coneixement

Educació Musical, Patrimoni i Acció Comunitària

Curs acadèmic

20017/2018

ÍNDEX.

1. RESUM	3
2. JUSTIFICACIÓ DE LA TEMÀTICA TRIADA	4
3. INTRODUCCIÓ TEÒRICA	5
3.1 Educació en valors	5
3.2 Educació contra la violència de gènere a l'escola.....	8
3.2.1 La música com a recurs educatiu per a tractar els valors i la violència de gènere.....	9
3.2.2 La literatura com a recurs educatiu per a tractar els valors i la violència de gènere.....	11
4. ACCIONS A REALITZAR	12
5. CONCLUSIONS.....	22
6. BIBLIOGRAFIA	24
7. ANNEXOS	26

1. RESUM

El racisme, l'assejament escolar i la igualtat de gènere son els principals problemes d'una societat encara en construcció. Temes que deuen ser tractats en l'educació infantil i primària on els valors de respecte, igualtat i solidaritat, deuriem ser estendards de l'educació dels nens i nenes d'edats primerenques. Per aquest motiu s'estableix la necessitat d'actuar front aquestos problemes, on es pretén construir una comunitat educativa crítica amb la realitat que ens envolta. Acció necessària per la gran diversitat que se'ns presenta en les aules d'educació primària i en una societat plural.

El TFG a portar a terme tractarà més en concret la violència de gènere. Pel que com es veurà més endavant es realitzaran una sèrie d'activitats en primer curs d'educació primària per a la prevenció de la mateixa. Així mateix, per construir el projecte s'utilitza l'assignatura de Llengua Valenciana en la que es pretén fomentar la utilització de la mateixa entre els xiquets i xiquetes de classe, per donar major protagonisme a la llengua que representa a bona part de la nostra comunitat, però que en molts casos es poc utilitzada pels alumnes durant el seu temps d'oci. A més aquesta ens dona l'oportunitat de tractar la literatura infantil i juvenil, el que ens pot ajudar a tractar d'una manera més entretinguda els continguts a través d'històries, les quals son una gran aportació per a l'aprenentatge d'aquests coneixements, doncs el missatge d'un llibre va més enllà de la paraula escrita i desperta inquietuds i estimula l'acció, el diàleg i la reflexió personal (Garraón, 2006). D'altra banda es fa útil l'assignatura de música per portar a terme el treball esmentat, doncs generalment la utilització de la cançó facilita la memorització i la motivació (Toscano i Fonseca 2012) en l'educació de l'alumnat, el que ens pot servir com arma de doble tall per a la tasca d'ensenyança/ aprenentatge.

Paraules clau: Violència de gènere, musica, valencià, igualtat de gènere, valors, educació primària

ABSTRACT

Racism, school welfare and gender equality are the main problems of a society which is still under construction. These issues must be addressed in primary and secondary education because the values of respect, equality and solidarity should be educational standards for children of early ages. That's the reason why we have to talk about these problems and they have to be treated, in order to build a critical educational community taking into account the reality surrounding us. This action is needed due to the diversity presented in the classrooms of primary education and in the plural society.

The TFG to be carried out will deal more specifically with gender violence. So, as it will be seen later, a series of activities will be implemented to prevent this topic. Likewise, to carry out the project it will be used the Valencian Language subject because is intended to promote its use among children, to give greater prominence to the language that represents a great part of our community, although in many cases it is rarely used by students during their leisure time; in addition, it gives us the opportunity to deal with children's literature and youth literature, which can

help us to treat content through stories more entertaining, which is a great contribution to the learning of children, because the message contained in a book goes beyond the written word and it raise concerns and stimulates action, dialogue and personal reflection (Garraón, 2006). Apart from that, the subject of music is used to carry out the aforementioned work, because the use of the song generally facilitates memorization and motivation (Toscano and Fonseca 2012) in the education of students, which It can serve as a double-edged weapon for the teaching / learning task.

Keywords: Gender violence, music, Valencian, gender equality, values, primary education

2. JUSTIFICACIÓ DE LA TEMÀTICA TRIADA

Durant anys l'home ha sigut protagonista d'una societat masclista que veia a la dona com un simple objecte, que encara que ha anat aconseguint una major representació, hi ha molt que millorar. Aquesta desigualtat cultivada entre home i dona es la principal conseqüència de la violència de gènere, son aleshores dos punts (violència i desigualtat de gènere) que convergeixen, i per tant no serà possible eliminar el primer d'aquests sense haver eliminat l'arrel que el provoca (Valle, 2015). Desigualtats que "tenen el seu origen en la divisió sexual del treball, on a les dones se les separa de dos bens fonamentals en aquesta societat: la terra i els diners." (Carballo, 2006, p.30)

En l'any 2017 va haver una xifra total de 51 dones mortes, i en el present any 2018 la xifra data en 12 dónes víctimes de la violència de gènere. (Estadística de Víctimas Mortales por Violencia de Género. Delegación del Gobierno para la Violencia de Género. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. <http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/violenciaEnCifras/>). En la Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de protección integral contra la Violencia de Género, defineix la violència de gènere com "la violència que es dirigeix sobre la dona pel simple fet de ser-ho, per ser considerades, pels seus agressors, sense drets mínims de llibertat, respecte i capacitat de decisió." (Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, p.1). Es veu doncs, la necessitat de construir una llei que empara aquestes i les defengui dels seus agressors en tots els àmbits, en una societat que no hi està del tot conscienciada del perill que aquesta suposa.

Podem veure d'altra banda un fragment on explica els seus objectius. En l'article 1, on "La present llei te per objectiu actuar contra la violència que, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes [...]" (Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, p.3), En aquest trobem la causa principal d'aquesta violència exercida pel sexe masculí i que es repeteix de sovint durant el nostre dia a dia. Parlem de la desigualtat que es troba en aquesta societat i les relacions de poder que aquestos exerceixen sobre les dones. Així mateix podem trobar en aquesta un apartat de "Mides de sensibilització, prevenció i detecció" (Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de

Protección Integral contra la Violencia de Género, p.4) , que afecta directament a l'àmbit educatiu i a les edats d'educació infantil i primària, dient que; "L'educació Infantil contribuirà a desenrotllar en la infància l'aprenentatge en la resolució pacífica de conflictes"(Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, p.4) i "L'educació primària contribuirà a desenrotllar en l'alumnat la capacitat per adquirir habilitats en la resolució pacífica de conflictes i per a comprendre i respectar la igualtat entre sexes." (Ley orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, p.4)

D'altra banda, ens trobem amb un mur que dificulta formar una societat igualitària i que s'introdueix amb força en Espanya. Estem parlant del popular gènere musical "reggaetón" que sona per tot arreu sense ningun tipus de censura. En cadascuna d'aquestes cançons vingudes de la música tropical "produïda en América Llatina com: salsa, merengue, reggae, etc." (Carballo, 2006, p.34), ens trobem vertaderes vexacions contra la dona i la seva integritat física, cosificant a aquesta i tractant-la com un "objecte de plaer incapaç d'autodeterminació i de capacitats intel·lectuals" (Carballo, 2006, p.36). I que com diu Carballo (2006), apareix una estreta relació en les cançons de sexe i violència que reflecteix la visió de la realitat de la societat en la que vivim, agafant aquesta realitat cantada com a espill del que es vol ser el dia de demà.

Pel que s'ha dit anteriorment, la igualtat i més en concret la violència de gènere, es el tema que es vol tractar amb aquest treball de final de grau. Aquesta es una lacra social que "viola els drets humans fonamentals i constitueix el símbol mes brutal de la desigualtat de gènere" (Valle, 2015, p.1), que ens colpeja dia a dia en tots el mitjans de comunicació. Així mateix, es necessari abordar aquest tema des de les edats més primerenques de l'educació primària, doncs constitueixen els primers passos de socialització i desenvolupament d'habilitats socials entre alumne i alumna, i on es pot forjar una major sensibilització per part del sector masculí de l'escola.

Si bé sabem, la discriminació racial i de gènere així com els valors d'igualtat, no venen innats al naixer sinó que han de ser ensenyats i apresos (Azorín, 2012) , pel que es fa necessari tractar tots aquests.

3. INTRODUCCIÓ TEÒRICA

3.1 Educació en valors

Podem definir els valors com "les més profundes conviccions de l'esser humà. Determinants en les seves actituds i les seves conductes. Principis que orienten i guien el comportament" ("Valores" (s/f.). En QueSignificado.com. Disponible en: <http://quesignificado.com/valores/> [Consultado: 24 de mayo de 2018]. Fuente: <http://quesignificado.com/valores/>). Aquestos es consideren una font necessària per a la convivència que de vegades es perd, no sent un dels pilars importants en la formació dels xiquets i les xiquetes, i que com afirma Latapi (2001) "no es una moda; es un reclam, un desig de recuperar allò essencial que hem abandonat: la funció formativa de l'escola. Essencial perquè ningú pot educar sense valorar." (p.59)

L'educació en valors pretén una millora de la participació activa en la societat en la que vivim per part dels xiquets i les xiquetes. Es considerada una eina necessària per a la formació ciutadana, pel que es formen a "persones capaces de viure i conviure en societat, persones que sàpiguen a que atènyer-se i com conduir-se" (Bolívar, 1998, p. 11) durant la seva vida. L'escola té l'obligació d'exercir una educació en valors que deu formar persones crítiques amb la vida, sent coherents amb els seus pensaments i accions, es a dir que siguin persones íntegres. (Azorín, 2012)

La transmissió d'uns valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones i la prevenció de la violència de gènere, i dels valors inherents al principi de igualtat de tracte i no discriminació per qualsevol condició o circumstància personal o social (Real Decreto 126/2014, de 28 de febrero, por el que se establece el currículo básico de la Educación Primaria, p.8)

Aquesta moltes vegades es deixa de costat creant una escola que només es centra en els coneixements teòrics, sense tindre en compte la importància de formar unes creences que milloren la vida en societat. Però realment es així? És això el que volem?. D'aquesta manera es formen xiquets i xiquetes sense un pensament crític que invita a participar en una societat que no pensa, sinó que només actua. Ens trobem en una escola que valora els xiquets i xiquetes pel seu nivell i rendiment acadèmic, contrariant la necessitat de conviure en una societat que advoqui per la felicitat de tots i totes. Que com afirma Bolívar (1998) "l'ensenyança d'uns continguts merament instructius, al final s'ha demostrat com una pretensió ingènua" (p.18), i que crea gent ingènua.

Aquesta no deu ser com una assignatura pendent de la que tots s'obliden, sinó que deu ser exercida per tota la comunitat educativa. Un esforç conjunt dels valors que volem transmetre i que siguin transmesos el dia de demà pels nostres alumnes. Com diu Bolívar (1998), l'educació en valors ha de ser compartida, i per tant tindre una implicació directa no només de l'escola sinó també dels pares i de tota la comunitat educativa esmentada anteriorment. Es a dir, es responsabilitat de tots.

Aquesta aporta als nens i nenes un valor afegit als seus coneixements, una major confiança a l'hora d'actuar front a situacions que pogueren ser un compromís. L'educació en valors, ajuda a saber reconèixer els seus drets i tindre una major llibertat de decisió. Parlant a efectes generals son "preferències col·lectives, compartides per un grup; impliquen sentiments del grup, formes de reaccionar o conductes determinades" i que de manera individual "ajuden als educands a adquirir aquelles qualitats de la seva personalitat que consideren desitjables [...] i particularment aquelles que es relacionen amb l'ús responsable de la seva llibertat", (Latapi 2001, p.61) llibertat i confiança d'actuar que dona quan es tenen uns valors i uns pensaments fixats.

L'educació en valors ha de ser abordada des de les edats primerenques. Doncs aquestes suposen "els primers passos del procés de socialització i educació" (Valle, 2015 p.327).

Bolívar (1998), estableix una sèrie de valors que son apresos pels xiquetes i xiquetes d'educació infantil i primària, que es detallen a continuació.

En primer lloc els valors que es volen transmetre en l'etapa infantil, es centren en major mida en els aspectes actitudinals representats per la consecució d'unes normes concretes de respecte per les coses. De com actuar en cadascuna de les circumstàncies que van sorgint durant l'etapa educativa, regulació del comportament, actituds d'ajuda als companys/es, i coordinar els seus interessos amb el dels altres. D'altra banda, es té en compte el "fomentar hàbits de salut i respecte del medi ambient, de tolerància i d'acceptació de les diferències, de benestar i consum, així com forjar-se una imatge positiva i d'identitat personal" (Bolívar, 1998 p.83). Per tant en aquestes etapes, la construcció de valors té una idea de formació pròpia del individu més que de respecte pels demés. D'acceptació del propi xiquet o xiqueta. Una iniciació cap a la creació del seu propi comportament i forma d'actuar.

En l'etapa d'educació primària, ens trobem en uns valors que van més enllà de l'acceptació pròpia de l'individu o de la regulació del seu comportament front a les adversitats. Encara que es reforcen els aspectes esmentats en l'apartat d'educació infantil, se'ns presenten una sèrie de valors de respecte pels demés, de ficar-se en la posició dels seus iguals, o la formació de l'empatia entre xiquets i xiquetes de la mateixa edat. Es van "construint uns criteris i valors propis de juí i acció" (Bolívar 1998 p.84). A més, ja en aquestes edats es comença una ensenyança en valors caracteritzada per la igualtat entre home i dona, es a dir d'igualtat de gènere.

Aquests valors i ja passant com a element principal a la igualtat de gènere, deuen ser tractats de forma transversal en cadascuna de les assignatures que es donen a l'educació primària no sols com un ítem que deu ser passat de seguida, sinó que deu ser un component essencial en tot allò que ensenyem. Podem eliminar certs comportaments de discriminació a través de cadascuna de les propostes didàctiques que els mestres facin a classe. Es fa necessari doncs, "redimensionar les àrees curricular amb una doble perspectiva" (Bolívar, 1998 p.85) per poder transmetre correctament els aspectes més rellevants de la igualtat entre individus.

Els docents tenim l'obligació de plantejar de manera acurada cadascuna de les nostres creacions pedagògiques per a la transmissió de coneixements. Tindre compte ambdós sexes per a les explicacions del que s'imparteixen, ó bé la utilització de persones de diferents cultures, races i ètnies. Aquest pot ser un gran pas cap a una societat formada amb valors de respecte i igualtat, doncs, la forma de transmetre les diferents assignatures afecten directament en l'aprenentatge i sobre la forma de veure el món (Colás, 2006). I que com ens diu Bolívar (1998), al tractar aquests de forma transversal "el potencial educatiu del currículum es pot desenrotllar en un doble nivell", "amb motiu dels continguts que s'estan treballant i sent objecte de l'ensenyança/aprenentatge" i "el conjunt de possibilitats que la interacció social de la classe ofereix per una educació en actituds i valors." (p.87)

En quant a la violència de gènere, aquesta deu formar part del ventall de valors més importants a impartir durant l'etapa educativa. Doncs com se'ns diu en la, Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre para la mejora de la calidad educativa, es necessari "el desenrotllament, en l'escola, dels valors que fomenten la igualtat efectiva entre homes i dones, així com la prevenció de la violència de gènere" (p.8). Tema que serà tractat més endavant i que com podem veure va lligat a la desigualtat entre ambdós sexes. A més, al igual que els altres valors es necessari construir-la des de les escoles, on la "construcció de la cultura de gènere en l'escola es determinant per combatre les desigualtats de gènere en l'aula." (Fernandez i Piedra 2010 p.152).

3.2 Educació contra la violència de gènere a l'escola.

A continuació i ja havent vist la necessitat de construir una escola representada per la coeducació, on els valors i coneixements bàsics vagin estretament lligats, es passa a parlar sobre la necessitat de prevenir la violència de gènere des de les aules d'educació primària, una vegada treballats els coneixements esmentats anteriorment, com es la igualtat entre home i dona. Doncs per poder treballar la prevenció en les diferents modalitats de violència de gènere, en primer lloc hem de eliminar les diferències i educar en la igualtat (Alberdi i Rojas, 2005). A més com ens diu Garcia et al. (2010) "diversos estudis han demostrat la relació entre el sexisme i la violència de gènere" (p.219) i per tant necessitem d'aquestes accions prèvies.

Es pot veure com en les lleis del nostre país s'estableixen accions per a la protecció de la dona i la violència masclista. Aquesta es un reclam també en les lleis que afecten als primers anys d'educació, pel que es fa necessari tractar aquesta de forma transversal. En primer lloc tenim la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva entre hombre y mujer, i més concretament en la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de protección integral contra la violència de género. Finalment es pot veure l'aparició reiterada de la prevenció de la violència de gènere en la llei educativa actual, Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre para la mejora de la calidad educativa, esmentada amb anterioritat.

"Parteix de considerar la violència de gènere com un greu problema social, que viola els drets humans fonamentats i constitueix el símbol més brutal de la desigualtat de gènere" (Valle, 2015 p.327). En l'any 2017 va hi haure un total de 51 dones mortes, veient com aquestes en compte de disminuir, augmenten, doncs en el 2016 hi hagué 7 víctimes menys. Pel que es proposa portar a terme un projecte social que eduqui als xiquets i xiquetes en igualtat i solidaritat, a través del que s'arribi finalment a l'eliminació d'aquest tipus d'accions per part del sexe masculí.

Així doncs, se'ns estableix l'obligació als docents i a tota la societat en conjunt fomentar aquest tipus d'educació, que per part de la dona crida de forma raonada ajut per no patir un mal semblant. Ajut per establir una societat més justa i igualitària, sent avui dia un "dels problemes socials més importants en l'actualitat" (Romero, 2017 p.235). Advocant en l'escola per un currículum no sexista en la que la dona tingui una major representació, construint la igualtat a través de la col·laboració

entre xiquets i xiquetes, detectant aquells problemes que condueixen cap a la violència de gènere per establir els canvis necessaris en l'alumnat (Castro, 2009).

Les dos assignatures per portar a terme el projecte són, la música i la llengua valenciana. La importància de les matèries esmentades es veurà desenrotllada en els següents epígrafs, així com projectes semblants que han sigut utilitzats per a la transmissió de valors en educació.

3.2.1 La música com a recurs educatiu per a tractar els valors i la violència de gènere

En aquest cas s'empra la música com a principal fenomen de socialització, tal com diu Vicente i Azorín, (2013). "la influència de la mateixa en la formació de l'individu, [...], ja era emfatitzada en el primer mil·lenni a.C. pels pensadors clàssics de l'antiga Grècia." (p.18). a través d'aquesta podem crear un mitjà per transmetre el que sentim o pensem, així com el que valorem (Vicente i Azorín, 2013). S'estableix doncs un projecte on es dona un fort protagonisme a aquesta matèria per crear una formació en valors i contra la violència de gènere.

La música és un bon instrument educatiu per arribar a assolir tots els objectius marcats, a través de la que xiquets i xiquetes canalitzen les emocions amb el llenguatge musical per ajudar a entendre el món i les relacions amb els demés (Alonso, Pereira i Soto 2003). A banda de "facilitar la memorització" (Toscano 2012, p.198), i per tant una major comprensió d'allò del que s'està parlant al tenir un accés directe als coneixements apresos a través de la cançó, també trobem un component "motivador" (Toscano 2012, p.198) que pot significar una millora de l'atenció dels xiquets i xiquetes a l'hora d'aprendre.

A continuació es desenrotllaran dos projectes musicals relacionats amb la temàtica a tractar en el projecte propi. La majoria d'aquests són treballats a través de l'escolta de les cançons i l'anàlisi de la mateixa sense anar més enllà. És a dir, sense fer una producció pròpia de la que els alumnes puguin gaudir el dia de demà escoltant-la i analitzant les seves pròpies paraules.

En primer lloc, tenim el projecte contra la violència de gènere proposat per Llorens (2013): "150 canciones para trabajar la prevención de la violencia de género en el marco educativo". En aquest, com el seu propi indica se'ns fa constància de 150 cançons per poder treballar de violència de gènere, en el que a més es proposen "una sèrie de recursos i materials relacionats amb la utilització de les cançons com a ferramenta didàctica per treballar en l'aula la igualtat i la violència de gènere" (Llorens 2013, p.8). Llorens (2013) ens fa una petita introducció justificant el perquè treballar la violència de gènere a través de la música en les aules d'educació infantil, primària i secundària, doncs com diu l'autora Llorens (2013) encara a Espanya s'atribueixen rols diferents depenent del sexe, a més "segons el CIS (Centro de Investigaciones Sociológica), prop de 600,000 dones pateixen maltractament, de les quals només en denunciaren 128.000 en 2012" (Llorens, 2013 p.8). D'altra banda hi ha una gran quantitat d'alumnat que reconeix escoltar música tots els dies. (Llorens, 2013).

Així mateix, s'estableix una sèrie d'activitats per portar a terme el projecte que aquesta proposa. En primer lloc s'estableix una activitat prèvia que implica crear un ambient per motivar els xiquets i xiquetes. Més endavant es proposen activitats d'escolta i anàlisi de la cançó que es vol tractar, així com cantar la mateixa i anar interpretant-la amb titelles, dibuixos, escenificacions, etc. Per últim proposa establir diferents racons on els nens vagin aprenent de forma autònoma aquells valors que se'ls pretén ensenyar. (Llorens 2013).

Altres dels projectes referència per portar a terme l'educació en valors i la prevenció de la violència de gènere a través de la música, es el de Alonso, Pereira i Soto (2003): "La educación en valores a través de la música. Marco teórico i estrategias de intervención". Aquest ens mostra una introducció de perquè educar en valors, la qual té un fort lligam amb allò que s'ha dit amb anterioritat. "Els valors i les actituds son essencials per a l'esser humà perquè constitueixen l'estructura més profunda de la personalitat a la vegada que orienten i motiven la seva conducta".(Alonso, Pereira i Soto 2003, p.1).

Per fer aquest projecte els autors es basen en la "tècnica del discoforum com instrument educatiu d'intervenció" (Alonso, Pereira i Soto 2003, p.26). Que dona la possibilitat d'interactuar entre iguals per trobar estratègies que milloren la interacció i la comunicació entre iguals. Aquesta suposa la millor via per treballar aquest tipus de coneixements, creant ambients interactius en el que xiquets i xiquetes descobreixen una realitat evident, a més de compartir sentiments i opinions per establir moments de meditació, crítica, i descobriment d'accions compromeses. (Alonso, Pereira i Soto 2003). Per portar-lo a terme fan una selecció de cançons per a cadascun dels valors que volen treballar.

Alonso, Pereira i Soto (2003), estableixen 4 fases per treballar el discoforum: En primer lloc la planificació on trobem elements com la selecció del tema, els objectius, la recerca, i selecció del material musical. La fase d'ambientació i desenvolupament, on s'estableix un clima de reflexió i comunicació en grup. L' audició, on s'escolta la música i posteriorment es fa una reflexió del que s'ha escoltat. I per últim la fase per a profunditzar i sintetitzar a través de la descomposició de paràgrafs, per extraure tota la riquesa que la cançó comporta.

En ambdós projectes esmentats es veu que tenen coses en comú, doncs s'estableix una acció prèvia per preparar l'ambient de respecte i debat que es vol aconseguir per analitzar la cançó. En aquests també veiem com en els dos projectes es proposa desglossar la cançó per fer un anàlisi més profund de la mateixa, així com la utilització de cançons populars per transmetre els valors necessaris. Finalment veiem que en el projecte de Llorens (2013) es proposen una major quantitat d'activitats per a fer a després de l'anàlisi de les cançons, com la dramatització, l'aprenentatge i memorització de la mateixa, etc. (Llorens, 2013). Que ens dona l'oportunitat de que els alumnes interioritzen millor els coneixements.

Seguint el guió plantejat en els projectes esmentats, s'han agafat idees dels mateixos per portar el projecte personal a terme. En primer lloc està la forma d'efectuar el treball en classe. Aquest al igual que en el d'Alonso, Pereira i Soto (2003) i Llorens (2013) s'estableix en la classe un grup interactiu en el que els xiquets i xiquetes creen un ambient de respecte, on es comparteixin sentiments i opinions entre aquests després d'escoltar una cançó i analitzar-la poc a poc. A més també s'estableix un tema previ a parlar, en aquest cas la igualtat i la prevenció de la violència de gènere. En addició, es farà una cançó amb els alumnes que ells mateixa cantaran, on es llegirà la cançó i es tractarà per parts per memoritzar-la, fent com s'ha dit abans una escolta prèvia amb anàlisi i debat del que ens diu la mateixa. En aquest últim apartat es veu una relació amb el projecte de Llorens (2013), on els alumnes han d'aprendre la cançó per posteriorment reproduir-la a través d'una gravació.

3.2.2 La literatura com a recurs per tractar els valors i la violència de gènere

En el següent apartat es fa necessària la utilització de l'aula de literatura (l'assignatura de valencià en aquest cas), com a mitja per transmetre els valors (Romero 2016). Doncs, com ens diu Sousa (2008) "la literatura infantil sempre ha sigut un camp on s'han sembrat valors, que sense dubte, han format part de la mentalitat col·lectiva." (p.2) A més la literatura actual persegueix valors representats per la igualtat, la tolerància, la denúncia de comentaris sexistes, valors pacifistes i ecològics, i per tant utilitzar aquesta per transmetre certs conceptes ideològics no es més que un recurs meravellós i valerós per a convèncer als nens de la realitat que es viu (Sousa 2008). D'altra banda es fa necessari treballar aquesta durant l'assignatura esmentada doncs «els treballs d'apropament de la sensibilització de la violència de gènere en l'aula de literatura son pràcticament inexistents (Romero 2016, p.242)

Ens centrem doncs en un dels projectes que porta a terme la transmissió de valors i més en concret la prevenció de la violència de gènere. Estem parlant del projecte de Romero (2016), que té com a justificació de la seva aplicació els contextes històrics de la dona durant el segle XIX fins a l'actualitat, i d'altra banda les lleis educatives que recolzen la materialització del treball que es vol portar a terme. (Romero 2016). L'autora estableix uns objectius específics, com reflexionar sobre el paper de la dona en la literatura, relació amb la crítica social, reflexionar sobre la violència de gènere, conscienciar als xiquets i xiquetes sobre aquesta, així com objectius directament lligats a l'assignatura de llengua com el foment de la lectura, l'escriptura de contes, i desenrotllar el diàleg. (Romero 2016).

Romero (2016) En primer lloc estableix un ambient motivador per portar a terme la tasca. així mateix s'estableix un clima favorable on es pren com a referència el respecte, la igualtat i s'eliminen comportaments discriminatoris, on es pretén també eliminar els estereotips creats per la societat. A més crea un ambient de debat per a compartir l'opinió entre els diferents alumnes. Altre dels aspectes per portar a tindre en compte en la metodologia que utilitza es l'observació de

la dona, doncs aquest ha estat fora dels canons literaris durant molts anys, pel que es pretén donar una major visibilitat a les dones que van lluitar per eliminar aquestes injustícies. (Romero 2016).

Com a material de debat utilitza els contes de Emilia Pardo Bazán, «gran defensora de l'educació de la dona» (Romero, 2016 p.245)

El projecte consta d'un total de 3 sessions. En primer lloc es fa un repàs del paper de la dona durant el segle XIX fins al present, i una introducció cap a la literatura d'Emilia Pardo Bazán i els seus mèrits. En la segona fan una reflexió i debat del que s'ha parlat en la sessió anterior, i finalment en la tercera d'aquestes es porta a terme un anàlisi crític del conte *Las medias rojas*, de l'autora esmentada abans. (Romero 2016)

En el projecte portat a terme per Romero (2016) es pretén el diàleg i debat entre iguals mentre van descobrint la realitat que se'ns presenta avui dia. Pel que trobem una relació amb el treball que es vol portar a terme en el projecte del TFG, com la introducció de la situació actual de la dona per a una posterior utilització del debat per crear una conscienciació sobre el tema que es tracta. Així mateix s'utilitza la lectura i comprensió de textos per després parlar d'ells i veure quins són els aspectes més rellevants d'allò que han llegit, què és el que pensen sobre la lectura, creant un ambient de reflexió que pretén eliminar les desigualtats entre l'alumnat.

4. ACCIONS A REALITZAR

En primer lloc s'estableixen els objectius que es volen complir amb les activitats que es van a realitzar:

OBJECTIUS
OBJECTIUS GENERALS
<ul style="list-style-type: none">- Respectar els companys i companyes de classe.- Aprendre a regular els sentiments de manera adequada.- Forjar un ambient d'igualtat entre alumne i alumna.- Formar xiquets i xiquetes solidaris/ solidaries.- Crear una cohesió entre música i llengua dintre de la mateixa aula.- Comprendre què és la violència de gènere i les seves conseqüències.
OBJECTIUS ESPECÍFICS
Àrea de Llengua Valenciana <ul style="list-style-type: none">- Crear un major interès per la llengua valenciana i la utilització d'aquesta.- Afavorir la comprensió lectora i la creació de textos.

- Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Millorar l'habilitat lectora dels alumnes.

Àrea de Música

- Millorar la coordinació entre els alumnes.
- Localitzar ràpidament la lletra.
- Llegir de forma fluida seguint el ritme de la cançó.
- Aguditzar l'oïda a l'hora d'escoltar cançons.
- Saber reconèixer el tema de les cançons i analitzar-lo de forma crítica.

OBJECTIUS RELACIONATS AMB EL CURRÍCULUM

- Adaptar el material a les necessitats de l'alumnat per el correcte desenvolupament personal i integral d'aquestos.
- Desenvolupar de bones pràctiques per afavorir un bon clima en classe i la resolució pacífica de conflictes.
- Incentivar el valor com el respecte, la tolerància, la cultura de l'esforç i la superació personal.

D'altra banda s'estableix la relació dels continguts i competències del currículum amb els treball que es portarà a terme en l'aula.

ÀREA DE VALORS	
CONTINGUTS	COMPETÈNCIES
Treball en equip: <ul style="list-style-type: none"> - Diàleg entre iguals dirigit. - Compromís de grup i responsabilitat individual. - Organització d'un projecte amb ajuda guiada. El diàleg: <ul style="list-style-type: none"> - Situacions de comunicació, dirigides o espontànies. - Expressió de gustos i preferències personals. - Torn de paraula. - 	<p>CSC</p> <p>CCL</p> <p>SIEE</p> <p>CAA</p>

ÀREA DE MÚSICA

- Audició i reconeixement de veus humanes.
- Audició activa de cançons infantils.
- Expressió de sensacions després de l'escolta per mitjà de la paraula i el llenguatge plàstic.
- Comprensió de la informació verbal i no verbal de textos orals com explicacions breus de l'àmbit familiar, escolar i social. Esforç, força de voluntat, constància i hàbits de treball.
- Aplicació d'estratègies d'aprenentatge cooperatiu i per projectes.
- Interpretació i memorització de jocs de pregunta-resposta, ecos, ostinatos, cançons a l'uníson, poemes i tirallongues.
- Participació activa en les produccions vocals individuals i en grup.

CEC
CSC
CCL
CAA

TEMPORALITZACIÓ

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES
-	1	2	3	4
7	8	9	10	11 Sessió 1
14 Sessió 2	15	16 Sessió 3	17	18 Sessió 4
21 Sessió 5	22	23 Sessió 6	24	25 Sessió 7
28 Sessió 8	29	30 Sessió 9		

PASQUA

SESSIONS

Les activitats realitzades duraran al voltant d'un mes, allargant-se si és necessari per obtenir un resultat òptim d'allò que es vol que els xiquets i les xiquetes aprenguin. A aquesta activitat se li

dedicaran tres dies a la setmana, utilitzant les assignatures de la següent manera; en primer lloc el dilluns s'utilitza una hora lliure que concedeix amb l'hora d'anada a la biblioteca, el dimarts utilitzarem les classes de valencià, doncs totes les activitats es fan en llengua valenciana i per tant podem aprofitar aquesta com a oportunitat per consolidar-la, per últim s'agafa l'hora de valors del divendres.

ACTIVITATS
Sessió 1 (divendres, 11)
Se'ls introduirà als nens i les nenes de classe el tema de la violència de gènere amb una cançó infantil sobre la igualtat entre dona i home, a mes es debatrà sobre aquesta per veure si realment han entès allò que se'ls fica. Ficada la cançó i una vegada acabada la tertúlia en l'alumnat, se'ls demana que facin un dibuix del que creuen que han vist (vegi's annex 1), i què pensen sobre la igualtat de gènere. El debat podem introduir-lo amb una pregunta a algun nen de classe, intentant dirigir la mateixa, doncs l'edat dels xiquets i xiquetes de vegades no permet portar una conversació continuada i amb fonaments de raó.
Sessió 2 (Dilluns, 14)
Posteriorment amb el que s'ha vist el dia anterior, se'ls introdueix el tema a tractar, es a dir la violència de gènere amb una xicoteta presentació on es veuen dades sobre les víctimes, i es comenta si saben d'algun cas i que pensen sobre el mateix. Al qual que en la sessió anterior s'introdueix el tema amb una pregunta. <i>Què penseu sobre la violència de gènere? Coneixeu algun cas proper?, Què podríem fer per evitar aquest tipus de violència?</i> , etc. D'aquesta manera de nou guiem la tertúlia i fem que els nens i les nenes participen sense perdre el fil del tema que s'està donant. Per amenitzar la classe, es fica un vídeo amb el conte de "El monstruo" de Dani Martín, i així poder veure la seva interpretació sobre el mateix una vegada hem parlat del tema a tractar.
Sessió 3 (Dimecres, 16)
En la següent fase es realitzar un conte narrat i il·lustrat. Per portar-lo a terme recordarem el que em donat en la sessió anterior. <i>Recordeu xics i xiques què vam parlar l'altre dia?, Què vam dir que era la violència de gènere?</i> . Així mateix introduït el tema es llegeix un petit conte inventat pel propi mestre (vegi's annex 3), en aquest cas de fantasia. Com que estem en l'assignatura de valencià aprofitem per llegir el conte tots junts, d'aquesta manera els nens i les nenes de classe participen de forma activa en la lectura del mateix i per tant interioritzen el que diu ell llibre. La lectura conjunta es farà només una vegada,

acabada aquesta el mestre llegirà el mateix pausadament, perquè tots compreguin el que passa. Acabada la lectura feta pel mestre es faran preguntes com; *Perquè penseu que Noslam fa això?, Penseu que està bé?, Veieu finalment com acaba l'ogre?. Penseu que açò es violència de gènere? Per què?*. De nou se'ls dona als xiquets una participació activa en la construcció del seu coneixement i per tant es fa que es familiaritzem amb el tema que es tracta.

El conte llegit pels xiquets serà adaptat a les possibilitats de l'alumnat, doncs aquest en un principi te una major dificultat, ja que te una extensió massa gran de pàgines per llegir-lo en només una sessió, el que torbaria en certa manera la comprensió del mateix.

Sessió 4 (Divendres, 18)

El divendres se'ls pregunta si recorden el conte que vam llegir. *De què anava?*. Una vegada els xiquets i les xiquetes es centren, se'ls proposa fer un dibuix del que van veure l'altre dia, però no un simple dibuix, sinó un dibuix que li donarà vida a la història del malvat Noslam (vegi's annex 4).

Per fer-ho, es divideix la història en 7 parts que hauran de ser il·lustrades. Aquestes es reparteixen amb els diferents nens de classe i se'ls diu que deuen fer un dibuix d'allò que estan llegint. Així es fomenta la lectura comprensiva del nen.

Es recopilen totes les imatges que mes avant acompanyaran al conte narrat.

Sessió 5 (Dilluns, 5)

La narració del mateix es farà per votació oferint aquelles persones que millor llegeixen per fer el conte. D'altra banda com que s'han fet els dibuixos ningun dels xiquets queda sense participar doncs les il·lustracions de tots els nens i nenes quedaran reflectides en el vídeo. Una vegada feta la votació pels companys i les companyes de classe es porta a cadascun dels nens a una taula perquè llegeixin el llibre, la gravació es farà a través del mòbil. Ja finalitzat el procés s'ajuntaran totes i a més s'afegiran els dibuixos al conte a través d'una eina digital.

Sessió 6 (Dimecres, 23)

Finalment es fa una cançó amb els xiquets i xiquetes de classe. Per portar-ho a terme, se'ls deixa elegir una cançó com a referència. En aquest cas s'agafa "No puedo vivir sin ti" interpretada per Coque Malla. Una vegada elegida la cançó es canvia la lletra oferint una temàtica referida al que es vol tractar (vegi's annex 2). Els instruments utilitzats seran la veu com a element principal i la guitarra espanyola com acompanyament de la mateixa.

En primer lloc, es farà una llegida profunda de la cançó escrita pel mestre, es veuran cadascuna de les estrofes i s'analitzaran per que els nens i les nenes traguen el significat de la lletra. Se'ls

anirà preguntant; *Perquè penseu que diu que portava una disfressa? Veieu alguna relació en la història de Noslam? Penseu que aquesta parla del mateix? De que ens parlaven doncs la història de Noslam i del monstre?* Ja feta la reflexió, el mestre canta la cançó sencera amb l'acompanyament de la guitarra,

En aquesta sessió es farà la primera estrofa i la tornada de la mateixa.

Ara ja es moment de que els nens i les nenes vagin aprenent la lletra, per tant el que es fa es repetir la primera estrofa dues o tres vegades, sempre amb l'acompanyament de guitarra perquè s'acostumen a escoltar-la amb el instrument que acompanya. Per fer que els xiquets i xiquetes la memoritzen, es proposa a cadascun dels grups pels que està format la classe que canten aquest primer tros, així es reforça l'aprenentatge del grup que la canta, i també el de la classe sencera que l'escolta.

Sessió 7 (Divendres, 25)

Durant aquesta sessió el que farem es repassar el que es va cantar el dia anterior, així s'aferma la primera part de la cançó. En aquest cas es pot fer un joc en el que un dels nens comença a cantar i aquest senyala a un dels seus companys perquè segueixi la cançó, rodant per tota la classe, d'aquesta manera els nens tenen que estar atents a quan els toca i a la part de la cançó que els toca cantar.

Repasada la part anterior, comencem amb la segona part de la cançó igual que en la sessió anterior. En primer lloc el mestre cantarà la segona part de la cançó. Ara que els nens i les nenes ja han sentit el segon tros de nou es comença a practicar, en primer lloc farem el primer fragment de la segona part de la cançó, es repetirà dues o tres vegades i després l'enllaçarem amb la tornada, que ja tenen familiaritzada, doncs es igual que la primera part de la cançó. De nou podem fer el joc que hem fet anteriorment per interioritat aquesta part de la cançó.

Sessió 8 (Dilluns, 28)

En la octava sessió els alumnes ja saben les dos parts de la cançó i ja només es qüestió de ajuntar-les, aleshores el mestre la cançó sencera, perquè l'escolten de nou i vegin que simplement es ajuntar les dos parts de la cançó, així mateix se'ls demana que repeteixin amb el mestre tota la cançó. Ho faran dues o tres vegades fins que els nens sàpiguen seguir la cançó.

Una vegada s'ha repassat la cançó toca gravar-la, per fer-ho s'utilitza un dispositiu mòbil, que amb l'ajut de la mestra tutora de pràctiques es gravarà un vídeo. La gravació es farà les vegades que faça falta fins que estiga prou be. Una vegada fet aquest procés s'extraurà l'àudio del vídeo per poder entregar-lo sense que es vegin les seves cares.

Sessió 9 (Dimecres, 30)

En l'última sessió el que es farà serà escoltar la cançó tots junts amb el vídeo que s'ha gravat. Així mateix per completar la mateixa es volen ficar imatges relacionades amb el tema triat. Per fer-ho es busquen per les paraules que compon la lletra i els xiquets i xiquetes elegiran les imatges que vulguin que vagin apareixen durant el mateix. Ja elegides les imatges es confecciona el vídeo amb un programa d'edició.

Finalment com a element més important repassem tot el que hem vist durant aquest mes, obrint el debat amb alguna pregunta perquè els nens i les nenes comencen a participar; *Bé xics i xiques us ha agradat el que em fet aquest mes?, Recordeu perquè ho hem fet?, Que heu après amb tot el procés?, I què penseu de tot del que hem parlat sobre la violència de gènere?*. D'aquesta manera es fa una reflexió de tot el que s'ha après. A més, amb les preguntes es pot avaluar els coneixements que realment han sigut transmesos als alumnes, i si ha sigut rellevant el treball portat a terme.

RECURSOS

Recursos humans:

En primer lloc ha sigut imprescindible la participació de la mestra/ tutora per poder portar a terme el projecte, doncs en certes ocasions es feia necessària la seva intervenció perquè els alumnes feren el cas necessari per poder començar a cantar.

El més important d'aquests, ha sigut la participació activa dels alumnes que sense ells no hauria pogut ser possible. Doncs son els principals protagonistes d'aquest projecte de sensibilització front a la violència de gènere.

Finalment, la participació del mestre que portava el projecte, es a dir jo, com a referent principal guiar el mateix i portar a terme totes les sessions especificades anteriorment.

Recursos Materials:

L'àudio conte: Per portar a terme l'àudio conte s'han necessitat unes fitxes de lectura per cadascun dels xiquets i xiquetes. En primer lloc han sigut llegides pel mestre com ja s'ha especificat anteriorment. A més per fer els dibuixos de la lectura se'ls han repartit unes altres fitxes amb un fragment concret perquè l'il·lustraren.

La cançó: Al igual que en el conte esmentat, en la cançó s'han fet unes fitxes per a cadascun dels nens i les nenes de classe pel motiu de poder seguir la cançó correctament.

Recursos musicals:
Per fer la cançó, s'ha utilitzat la veu dels nens i les nenes de classe i la guitarra com a acompanyament de la mateixa. A més es pren com a referència la cançó de "No puedo vivir sin ti" per assentar el ritme de la nostra pròpia.
Recursos digitals:
Per fer la presentació dels continguts s'ha utilitzat la pissarra electrònica, amb la presentació de "PowerPoint" hem iniciat el debat cap a la igualtat de gènere i més avant contra la violència de gènere. A més, tant la cançó infantil que propicia la igualtat entre dona i home així com la reproducció del llibre de "El Monstruo" de Dani Martín, han sigut projectades en la mateixa. Aleshores que aquesta només ha sigut utilitzada com a eina de reproducció i difusió del contingut, no com a ferramenta de participació activa dels alumnes.
D'altra banda per fer extraure l'àudio del vídeo de la cançó s'ha utilitzat una aplicació mòbil, "extractor de audio", així com una ferramenta per retallar la mateixa "cortador de MP3". Finalment es mescla l'àudio i el vídeo amb l'aplicació per ordinador "Movavi Video Editor 14 Plus". L'àudio del llibre s'ha gravat amb el telèfon, ajuntant el mateix amb els dibuixos amb l'aplicació d'ordinador esmentada anteriorment.
Recursos metodològics:
Per fer el projecte s'ha utilitzat una metodologia que es pot caracteritzar com a innovadora, doncs no es tracta al nen com a subjecte passiu del seu aprenentatge. En aquest cas sempre s'inicia un debat, be amb un vídeo o una pregunta perquè els nens i nenes participen de forma activa en la classe i poc a poc vagin construint el seu propi aprenentatge.
Per fer el llibre es fa una mescla entre el mètode tradicional i innovador. Al principi tots els xiquets i xiquetes llegeixen el conte en veu alta, després es fa una lectura interna per fer el dibuix que se'ls demana a cadascun dels alumnes. Així mateix, el mestre també fa una lectura per a tots els alumnes, d'aquesta manera s'aferma la comprensió del mateix, i de nou podem iniciar un debat amb ells per veure què és el que han comprés, amb la intenció de fomentar el pensament crític, l'opinió compartida i el respecte.
Per últim, en la cançó s'ha fet una primera lectura conjunta en veu alta per part de l'alumnat analitzant cadascuna de les estrofes que es van a cantar. Per aprendre-la, s'ha aplicat el recurs metodològic de la repetició, es a dir el mestre en un primer moment cantava (incloent l'acompanyament de la guitarra espanyola) el tros de cançó que anava en aquell moment perquè els nens i nenes repetien la mateixa. D'altra banda s'han utilitzat jocs de memòria per construir la mateixa, on els xiquets i les xiquetes devien recordar per on s'havia quedat el seu company per

poder seguir la mateixa.

AVALUACIÓ

Avaluació de l'alumnat:

Per a l'avaluació dels xiquets i xiquetes, s'ha fet en primer lloc una observació del comportament d'aquests a l'hora de parlar dels temes relacionats amb el projecte. Com aquests contestaven o quines eren les seves opinions, es a dir una avaluació a través de l'observació dels mateixos per veure les seves reaccions. En segon lloc s'ha utilitzat el dibuix com a recurs per a l'avaluació de la comprensió del contingut (vegi's annex 1 i annex 4), "aquests poden revelar alguna cosa, no sols dels nens, sinó també sobre la natura del pensament" (Goodnow, 2001, p.13). L'anàlisi que s'ha portat a terme, estava més enfocat a la comprensió del contingut, que dels sentiments que tenien. És a dir en els dos moments que s'han fet els dibuixos, (Quan s'explicava la igualtat de gènere i quan es va fer el conte il·lustrat), el que se'ls ofería era que feren un dibuix d'allò que s'estava parlant, no del que ells sentien en aquell moment.

Per últim es fa un petita enquesta als xiquets i xiquetes sobre els aspectes més rellevants que es vol que aprenguin (vegi's annex 5), ajudant-los a resoldre aquells dubtes que els poden anar sorgint, doncs encara no tenen un nivell avançat en la comprensió lectora. Aquesta a més serà explicada pel mestre prèviament, i analitzada de forma minuciosa per una correcta comprensió del que deuen contestar.

En la majoria dels casos el projecte s'ha acollit de forma positiva, encara així hi havia part de l'alumnat que no prestava gran atenció als debats que es feien, tenint que cridar l'atenció de forma reiterada. A més es veu una major atenció i participació per la part femenina de la classe, i encara que moltes de les reaccions i pensaments del gènere masculí han tingut un petit canvi, a aquetes edats ja es veuen certs comentaris amb vexacions cap a la dona per part dels sexe masculí com; "*Tú me haces caso a mi porque yo soy un macho*", per part d'un dels alumnes de classe, una vegada ja fet el projecte, tenint que recordar-li el que s'havia estat fent uns dies enrere, perquè recapacitara les seves paraules.

Per tant encara que aquestes tipus d'accions de conscienciació han de fer-se des de ben menuts, no deuen perdre's o quedar-se com un simple projecte d'uns nens de primer de primària en el que s'han divertit debatent i jugant amb els seus companys, sinó que en els cursos més avançats, aquests pensaments han de ser reforçats de forma transversal fins que finalitzen l'etapa educativa. Doncs sense una educació en igualtat en la que l'educació en valors vaja estrictament lligada als coneixements teòrics, no es pot aconseguir una durabilitat de les

creences que han volgut ser inculcades.
Avaluació del mestre
<p>En primer lloc, podria haver millorat l'organització i el temps productiu de les classes amb una major antelació en la programació del projecte. També tenint en compte les diferents dificultats que podrien sorgir en cadascuna de les sessions, doncs en molts casos la classe es despistava del tema a tractar, utilitzant molt de temps per cridar la seva atenció i encaminar de nou el debat per que hi hagués una escolta per part de tot l'alumnat.</p> <p>D'altra banda es va perdre prou de temps a l'hora de confeccionar el material que es volia portar a l'aula, doncs en un primer moment tant la cançó com el conte eren massa llargs per alumnes de primer curs de primària, aleshores es van tindre que adaptar ambdós documents per poder fer-ho correctament.</p> <p>A causa de la falta d'experiència real amb la didàctica de la música, vaig tindre que portar a terme diverses propostes perquè els xiquets i xiquetes feren el cas necessari per poder començar la cançó. Així mateix, vaig tindre que demanar consell al mestre de música de l'escola per ensenyar la cançó, i quins recursos utilitzava per dur a terme el procés d'ensenyança-aprenentatge.</p> <p>Finalment he considerat fer la meva avaluació a partir de l'eficàcia de les metodologies utilitzades, dels conceptes apresos pels nens i nenes, i com aquestos han anat evolucionant en els seus pensaments, doncs ells i elles son els protagonistes i deuen ser els que han d'aprendre a regular els seus sentiments cap al sexe contrari. Son ells i elles els que el dia de demà deuen respectar les seves parelles, sense ridiculitzar-les pel simple fet de ser del sexe femení o masculí. Les xiquetes son les que decideixin el que volen fer sense sentir-se forçades, dient no a allò que no volen. A més per fer l'avaluació del docent es fa una rúbrica en diferents ítems per avaluar el treball portat a terme. (vegi's annex 6)</p>
Avaluació del projecte
<p>En primer lloc s'ha vist un projecte en el que s'han involucrat de forma activa tant els alumnes com el tutor de pràctiques.</p> <p>S'observa un projecte que porta un treball darrere per part de tots els components, i que per tant es caracteritza per l'esforç de tots per fer-lo possible. Un projecte dinàmic, que no sols es queda en l'explicació del mestre i simples paraules que queden en l'aire sense mena intenció de servir en un futur, sinó que hi ha una successió d'activitats que pretén l'atenció i participació activa de l'alumnat.</p> <p>En primer lloc hem vist com amb una correcta organització es poden portar a terme debats molt interessants amb xiquetes i xiquets de tant sols 6 anys. Com raonen les seves explicacions,</p>

recordant successos que han passat durant els últims dies per defensar allò que diuen, per reflectir el seu rebuig cap una lacra social com es la violència de gènere.

S'ha dut a terme un projecte que no sols envolta el seu fi principal, com son la conscienciació i creació d'habilitats socials, com el respecte i la igualtat. Sinó que treballa altres habilitats com la lectura comprensiva i la millora de l'habilitat lectora, o habilitats memorístiques a l'hora d'aprendre la cançó, i altres habilitats de coordinació on 22 xiquets i xiquetes tenen que coordinar-se per seguir la cançó correctament.

Per tant a nivell d'execució s'ha vist un treball que en un futur pot ser dut a terme en classes de primer de primària, doncs encara que s'han tingut que fer diverses modificacions per executar-lo correctament, en el resultat final hem vist que els xiquets i xiquetes han gaudit amb ell i han pogut anar seguint-lo de manera sense ningun problema, adquirint coneixements marcats. Així doncs pel que resulta l'execució del projecte, es pensa que ha estat ben aplicada, el que no sabem es com aquestos reaccionaran a partir d'ara durant la seva etapa educativa front a les adversitat que se'ls presenten, si realment recordaran allò que van veure dies o anys enrere o quedarà com una activitat que van fer durant el primer curs de primària.

5. CONCLUSIONS

Una vegada finalitzat el projecte, veiem una unitat didàctica basada en l'educació en valors. Unitat que utilitza de manera transversal les assignatures de valencià i música com a elements principal per a la transmissió de valors i prevenció de la violència de gènere, que pretén establir una igualtat entre els xiquets i xiquetes d'educació primària.

Aquest s'ha portat a terme durant el Pràcticum II de Mestre en Educació Primària, en xiquets i xiquetes de primer de primària, el que a causa de l'edat dels xiquets i xiquetes, es pensa que dificulta la tasca d'ensenyament-aprenentatge en els cursos d'edats primerenques, doncs la percepció de la realitat és molt més limitada per aquests. A més tenen unes habilitats lectores i de comprensió menys avançades que els cursos posteriors, com poden ser cinquè o sisè, on ja tenen un major coneixement de la realitat que els envolta i una major quantitat d'experiències viscudes. Vol dir això que es impossible fer-ho en aquestos cursos?. Doncs no, el que es diu es que per portar-lo a terme es creu que es necessita d'una major preparació i planificació, una major quantitat de recursos i reforços que puguen fer partícips a tots els xiquets i xiquetes de la classe, una major motivació per un seguiment estricte del que s'està contant, i per suposat un major domini de les situacions que es poden produir en aquestos cursos, com el control del comportament i la crida d'atenció reiterada de l'alumnat.

Aquest treball, encara que així serà, no deuria quedar en un simple TFG fet per un alumne de pràctiques. Els temes de la igualtat de gènere, el respecte entre companys, el crear hàbits de

convivència, etc. Deurien ser tractats per tota la comunitat educativa com s'ha dit ja anteriorment. Aquestes coses no poden quedar només com un procés que s'oblidi, no pot ser una simple cançó que els xiquets i xiquetes vagin cantant durant el dia, o un llibre que sigui recordat, les accions que s'han dut a terme durant tot el procés deurien de ser un hàbit. Un hàbit establert en cadascuna de les assignatures donades en educació primària. No oblidem que es amb nosaltres, mestres d'educació primària amb qui molts dels nenes donaran els seus primers passos cap a la seva educació, som els "fundadors" de l'aprenentatge d'alguns d'aquestos (doncs no tots cursen l'educació infantil). Nosaltres comencem a ensenyar-los a comportar-se de manera adequada tant dins com fora de l'aula.

D'altra banda a l'hora de portar a la pràctica aquests tipus de projectes, podem definir varies problemàtiques que seran desenvolupades més avall.

Ens Trobem amb diferents punts que poden limitar en gran mida el fer un projecte d'aquest estil. La primera d'aquestes va lligada amb la comunitat educativa que té un dèbil interès per la formació en valors, així com una "millorable implicació dels centres educatius, units a una escassa formació del professorat en la matèria" (Valle 2015, p.327). Aquest problemàtica també es veu en el projecte musica d'Alonso, Pereira i Soto (2003) on justifica que "es necessària una formació del professorat encaminada a desenrotllar en ell aquelles competències que faciliten una intervenció pedagògica encaminada a l'educació en valors i actituds en els alumnes" (p.2). El que implica en molts casos no saber com desenrotllar aquest tipus de projectes per parts dels mestres.

El voler aconseguir la ràpida interiorització dels objectius per parts dels alumnes, es un altre problema que moltes vegades deixa de costat l'objectiu principal i més important que és que els nens i nenes gaudeixin d'allò que estan fent. Ficant per davant les aplicacions metodològiques i d'aprenentatge, (Sousa, 2008). Per últim trobem el problema de la llei, doncs encara que aquesta digui que es deu fomentar una educació en la igualtat de gènere, no dota de les ferramentes necessàries per portar una educació en valors a través de la coeducació.

Què necessitem doncs per portar un projecte com aquestos de forma efectiva?. En primer lloc, difondre la informació necessària a tota la comunitat educativa perquè coneguin els problemes que hi ha avui dia, i d'aquesta manera tinguin una major implicació en l'educació dels seus fills i filles. Una major formació com a mestres en l'educació en valors, que per altra banda possibilitaria l'aplicació d'aquestos en les assignatures de manera transversal. I per últim una utilització i creació de material i metodologies docents que advoquin per l'aplicació d'aquestos coneixements.

6. BIBLIOGRAFÍA

Azorin, C.Mª, (Noviembre 2012) Educar en valores a través de la música en una escuela para todos. En David Cobos Sanchiz (dir. congr.), Alicia Jaén Martínez (dir. congr.), E. López-Meneses (dir. congr.), Antonio Hilario Martín Padilla (dir. congr.), Laura Molina García (dir. congr.), Llevado a cabo en el I Congreso Virtual Internacional sobre Innovación Pedagógica y Praxis Educativa, Sevilla, España.

Benso, M., Pereira, M., Soto, J., (2003). La educación en valores a través de la música. Marco teórico y estrategias de intervención. En BENSO CALVO, Mª C y PEREIRA DOMÍNGUEZ, Mª C. (Coords.): El profesorado de Enseñanza Secundaria. Retos ante el nuevo milenio. (pp. 135-202). Concello de Ourense, Fundación Santa María y Universidad de Vigo. Ourense. Edita Aurea.

Bolívar, A., (1998). *Educar en valores. Una educación de la ciudadanía*. Andalucía, España: Junta de Andalucía – Consejería de Educación y Ciencia.

Carballo, P., (2006). Música y violencia simbólica. *Revista de la facultad de trabajo social*. Vol. 22. 28-43

Castro, M., (Septiembre 2009). Prevención de violencia de género con niñas y niños de educación primaria. En Bento Duarte Silva, Leandro Almeida, Alfonso Barca Lozano, & Manuel Peralbo Uzquiano (2009). *X congreso internacional galego-portugués de psicopedagogía*, Braga, Portugal.

Colás, P., Jiménez, R., (2006). Tipos de conciencia de género del profesorado en los contextos escolares. *Revista de educación*, vol.340. 415-444.

Fernandez, E., Piedra, J., (2010). Efecto de una formación coeducativa sobre las actitudes hacia la igualdad en el futuro profesorado de Educación Primaria. *Cultura, Ciencia y Deporte*, vol.5. 151-158.

Goodnow, J., (2001). *El dibujo infantil*. Madrid, España: Ediciones Morata.

García, R., Rebollo, M., Buzón, Olga., González, R., Barragán, R., Ruiz, E., (2010). Actitudes del alumnado hacia la igualdad de género. *Revista de Investigación Educativa*, vol. 28-1. 217-232

Latapi, P., (2001). Valores y educación. *Ingenierías*, vol. IV. 59-69

Llorens, A., (2013). *150 canciones para trabajar la prevención de la violencia de género en el marco educativo*. Servicio de Educación Ayuntamiento de Valencia, Valencia.

Romero, A., (2017). La violencia de género en el aula de literatura. un proyecto por la sensibilización con la violencia de género en el aula de literatura a través de cuentos de Emilia Pardo Bazán. *Revistas científicas complutenses*, vol. 29. 235-258

Sousa, S., (2010). Valores y formación en la literatura infantil y juvenil actual. *Espéculo: Revista de Estudios Literarios*, vol. 39. 1-7.

Toscano, C., (2012). La música como herramienta facilitadora del aprendizaje del inglés como lengua extranjera. *Teoría Educativa*, vol. 24, 2-2012. 197-213

Valle, J., (2015). Educando para prevenir la violencia de género desde las aulas: El caso de los centros de educación infantil y primaria (CEIPS) gallegos. *Innovación Educativa*, vol. 25. 327-342.

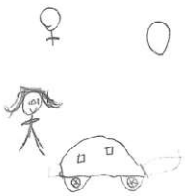
Vicente, N., Azorín, C., (2013). Música y valores: una relación educativa ineludible. *Música y Educación*, vol. 93. 16-25.

7. ANNEXOS

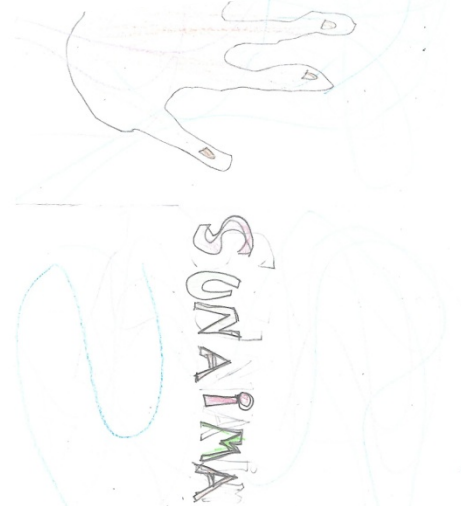
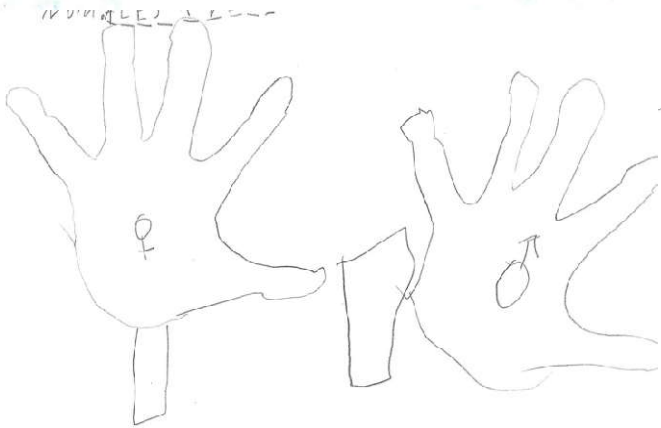
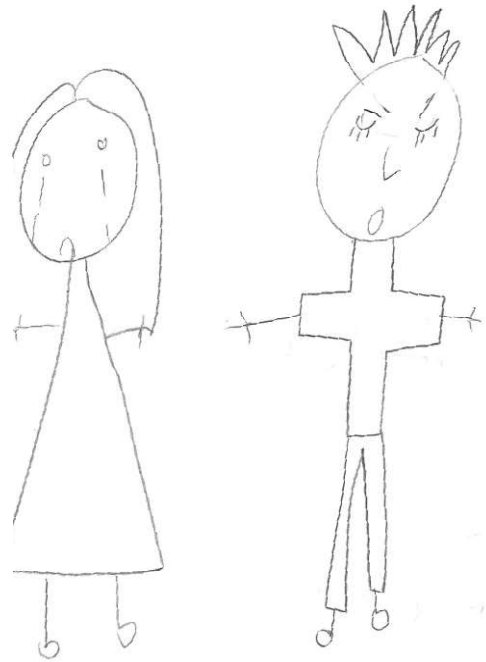
Annex 1

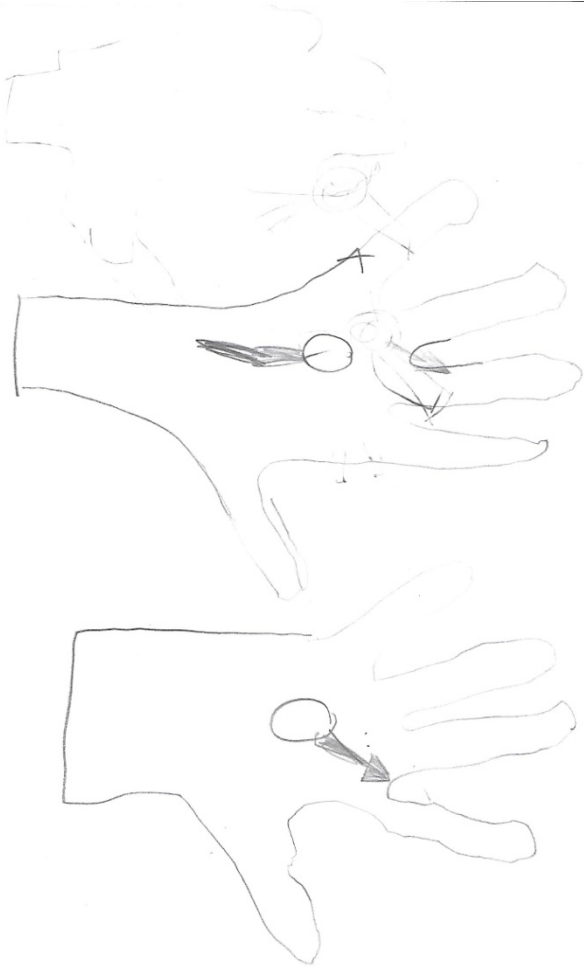
DIBUIXOS IGUALTAT DE GÈNERE

El símbol de ♀ ♂ sempre aprendido
que todos somos iguales

AILE RESPCTAR EL GUSTO DE
LOS DEMAS

Annex 2

Cançó contra la violència de gènere (Part cantada)

En tan sols una mirada,
es quedava enamorada,
quedava presa, desitjava el seu bes,
desitjava el seu bes.

Ell respon amb dolces frases
de futur, dos fills i cases,
¡com l'abraçava!, era feliç amb ell,
era feliç amb ell.

Ella no pot viure així,
ja no aguanta,
no suporta mes els crits,
La mort la espanta.

Ell portava una disfressa
que amagava una sorpresa,
era una bèstia, era un animal,
que volia fer mal.

Ella ja ho sospitava,
ell sempre la controlava,
la ma li alçava, ¡com pots ser tan cruel?
no vull sofrir més.

Ella no pot viure així,
ja no aguanta,
no suporta mes els
crits,
la mort la espanta.
(repetir)

Annex 3

CONTE INVENTAT CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

Hi havia una vegada, en una ciutat anomenada Ciutat del Crit, un Ogre molt malvat que volia fer-se Rei. Però allí tots el coneixien.

Un Bon dia, l'ogre que es deia Noslam, va recordar que dient unes paraules màgiques, podia demanar un desig a una bruixa:

- Bruixa xicoteta amb barret i vareta, concedeix-me el desig per llevar els meus malsons del mig.
- Quin desig vols?
- Vull ser un home aposat i aparentment simpàtic.
Així que la bruixa li va concedir el desig.

L'ogre, va anar a l'aldea més petita que coneixia. Aquesta només tenia cinc habitants, dos vellets i una dona amb dos fills petits.

Noslam, es va arrimar a la mare amb els dos fills, i amb un gran somriure, li va preguntar si podria donar-li un sostre on refugiar-se i un poc de menjar. Dolors que així es deia, el va invitar de bona gana.

Els dies passaren i Noslam seguia en aquella casa, on es va guanyar l'afecte d'aquella família. Ja tenia el que volia, era el rei d'aquella casa.

Un dia, de bon matí, Noslam es va alçar de molt mala gana, amb una cara que representava la maldat personificada. Així que Dolors li preguntà:

- Què et passa amor meu?
- No hem passa res dona!.- va cridar.-no mai fas res i em toca fer-ho tot a mi!
- Però... -Va replicar Dolor sorpresa.
- A mi no ningú em replica!. Va dir cridant i fent tremolar els troncs de la casa.

Dolors es va girar plorant i va anar cap a l'habitació, quan de sobte.

PUM!, un fort cop a l'esquena, la deixava tirada a terra tremolant. Va

mirar enrere, només estava Noslam, amb la mà encara alçada i uns ulls que feia tremolar gegants.

Ell va córrer ràpidament per demanar-li perdó i socórrer-la, Dolors, va perdonar aquell acte de violència. El que no sabia, era que els dies següents es repetiria la mateixa història.

A la quinta nit d'aquell horrible succés, uns cavallers de la guàrdia de la Ciutat del Crit, van aparèixer per l'aldea. Així que Noslam va eixir a rebre'ls.

- Bona nit senyor, estem buscant un perillós Ogre que s'ha escapat fa mesos de la ciutat.
- Doncs jo no n'he vist cap per aquí. -va contestar Noslam nerviós.

Un dels guàrdies va trobar alguna cosa sospitosa sospitós en aquella veu, però no hi va fer cas. Així que es van girar per anar-se'n.

Noslam, rabios pel que va ocórrer, va arribar a casa per pagar la seva ràbia amb la seva dona.

Els guàrdies encara no havien marxat, entre crits i plors, van acudir de seguida a la casa. Van tirant la porta baix. L'aparença de bon home de Noslam havia canviat. De nou tornava a ser un ogre, aquesta vegada amb els ulls rojos de ràbia.

Tots junts es tiraren contra ell per detenir-lo, i finalment tancar-lo en una cel·la d'on no eixiria mai. I Dolors va viure feliç per sempre amb els seus dos fills.

Annex 4

DIBUIXOS CONTE IL·LUSTRAT CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE (Comprensió)

1ra part.

Hi havia una vegada, en una ciutat anomenada Ciutat del Crit, un Ogre molt malvat que volia fer-se Rei. Però allí tots el coneixien.

Un Bon dia, l'ogre que es deia Noelam, va recordar que dient unes paraules màgiques, podia demanar un desig a una bruixa:

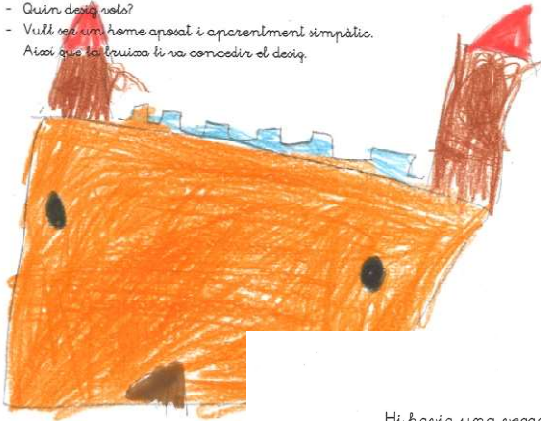
- Bruixa cicoteia amb barret i vareta, concedeix-me el desig per llençar els meus malsons del mig.
 - Quin desig vols?
 - Vull ser un home apesat i aparentment simpàtic.
- Així que la bruixa li va concedir el desig.

Hi havia una vegada, en una ciutat anomenada Ciutat del Crit, un Ogre molt malvat que volia fer-se Rei. Però allí tots el coneixien.

Un Bon dia, l'ogre que es deia Noelam, va recordar que dient unes paraules màgiques, podia demanar un desig a una bruixa:

- Bruixa cicoteia amb barret i vareta, concedeix-me el desig per llençar els meus malsons del mig.
 - Quin desig vols?
 - Vull ser un home apesat i aparentment simpàtic.
- Així que la bruixa li va concedir el desig.

JUAN

Hi havia una vegada, en una ciutat anomenada Ciutat del Crit, un Ogre molt malvat que volia fer-se Rei. Però allí tots el coneixien.

Un Bon dia, l'ogre que es deia Noelam, va recordar que dient unes paraules màgiques, podia demanar un desig a una bruixa:

- Bruixa cicoteia amb barret i vareta, concedeix-me el desig per llençar els meus malsons del mig.
 - Quin desig vols?
 - Vull ser un home apesat i aparentment simpàtic.
- Així que la bruixa li va concedir el desig.

2a part.

L'ogre, va anar a l'aldea més petita que coneixia. Aquesta només tenia cinc habitants, dos vells i una dona amb dos fills petits.

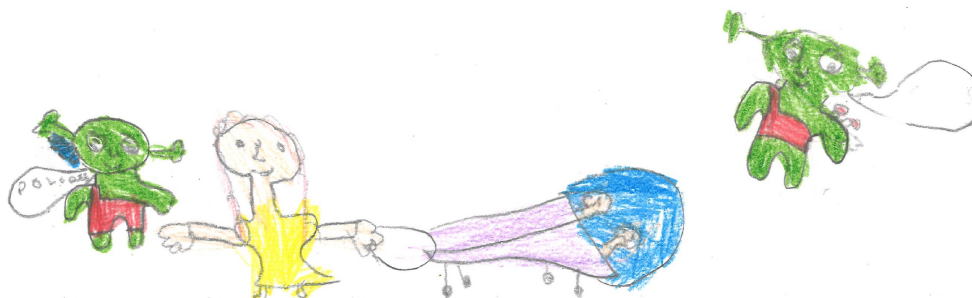
Noelam, es va arrimar a la mare amb els dos fills, i amb un gran somriure, li va preguntar si podria donar-li un sostre on refugiar-se i un poc de menjar. Dolors que així es deia, el va invitar de bona gana.

BLANCA

L'ogre, va anar a l'aldea més petita que coneixia. Aquesta només tenia cinc habitants, dos vells i una dona amb dos fills petits.

Noelam, es va arrimar a la mare amb els dos fills, i amb un gran somriure, li va preguntar si podria donar-li un sostre on refugiar-se i un poc de menjar. Dolors que així es deia, el va invitar de bona gana.

3ra part

Dolores

Els dies passaren i Neelam seguia en aquella casa, on es va guanyar l'afecte d'aquella família. Ja tenia el que volia, era el rei d'aquella casa.

Un dia, de bon matí, Neelam es va alçar de molt mala gana, amb una cara que representava la malaltat personificada. Així que Dolores li preguntà:

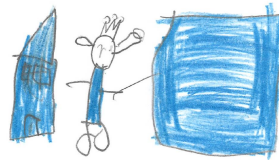
- Què et passa amor meu?
- No hem passa res dona! - va cridar - no mai fas res i em toca fer-ho tot a mi!
- Però... - Va replicar Dolores sorpresa.
- A mi no ningú em replica! Va dir cridant i fent tremolar els troncs de la casa.

Els dies passaren i Neelam seguia en aquella casa, on es va guanyar l'afecte d'aquella família. Ja tenia el que volia, era el rei d'aquella casa.

Un dia, de bon matí, Neelam es va alçar de molt mala gana, amb una cara que representava la malaltat personificada. Així que Dolores li preguntà:

- Què et passa amor meu?
- No hem passa res dona! - va cridar - no mai fas res i em toca fer-ho tot a mi!
- Però... - Va replicar Dolores sorpresa.
- A mi no ningú em replica! Va dir cridant i fent tremolar els troncs de la casa.

UHVGO
IUV+V
IDABID

David

Els dies passaren i Neelam seguia en aquella casa, on es va guanyar l'afecte d'aquella família. Ja tenia el que volia, era el rei d'aquella casa.

Un dia, de bon matí, Neelam es va alçar de molt mala gana, amb una cara que representava la malaltat personificada. Així que Dolores li preguntà:

- Què et passa amor meu?
- No hem passa res dona! - va cridar - no mai fas res i em toca fer-ho tot a mi!
- Però... - Va replicar Dolores sorpresa.
- A mi no ningú em replica! Va dir cridant i fent tremolar els troncs de la casa.

4a part

ALVARO

Dolors es va girar plorant i va anar cap a l'habitació, quan de sobte PUM!, un fort cop a l'esquena, la deixava tirada a terra tremolant. Va mirar enrere, només estava Noelam, amb la mà encara alçada i un ull que feia tremolar gegants.

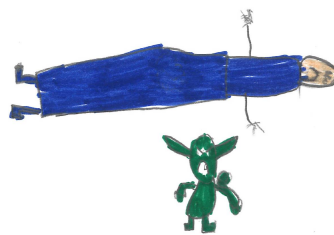
Ell va córrer ràpidament per demanar-li perdó i excusar-la, Dolors, va perdonar aquell acte de violència. El que no sabia, era que els dies següents es repetiria la mateixa història.

O'SCAR

Dolors es va girar plorant i va anar cap a l'habitació, quan de sobte PUM!, un fort cop a l'esquena, la deixava tirada a terra tremolant. Va mirar enrere, només estava Noelam, amb la mà encara alçada i un ull que feia tremolar gegants.

Ell va córrer ràpidament per demanar-li perdó i excusar-la, Dolors, va perdonar aquell acte de violència. El que no sabia, era que els dies següents es repetiria la mateixa història.

Dolors es va girar plorant i va anar cap a l'habitació, quan de sobte PUM!, un fort cop a l'esquena, la deixava tirada a terra tremolant. Va mirar enrere, només estava Noelam, amb la mà encara alçada i un ull que feia tremolar gegants.

Ell va córrer ràpidament per demanar-li perdó i excusar-la, Dolors, va perdonar aquell acte de violència. El que no sabia, era que els dies següents es repetiria la mateixa història.

LEO 769A20

5a part.

A la quinta nit d'aquell horrible succés, uns cavallers de la guàrdia de la Ciutat del Crit, van aparèixer per l'aldea. Així que Neolam va eixir a rebre'ls.

- Bona nit senyor, estem buscant un perillós Ogre que oha escapat fa mesos de la ciutat.
- Doncs jo no m'he vist cap per aquí. -va contestar Neolam nervós.

Un dels guàrdies va trobar algo sospitos en aquella veu, però no hi va fer cas. Així que es van girar per anar-se'n.

NATXALIA RISA

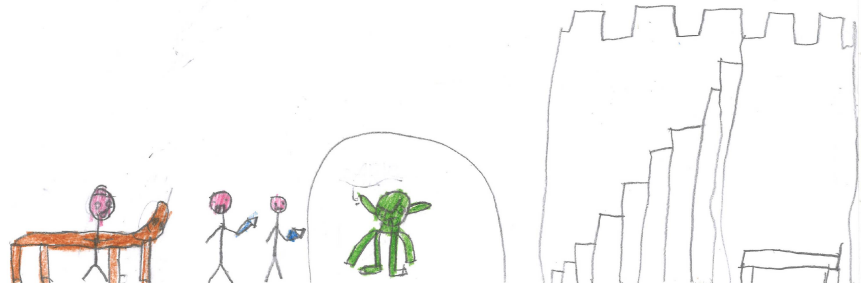
SI OS CERBIS SUFRIM

A la quinta nit d'aquell horrible succés, uns cavallers de la guàrdia de la Ciutat del Crit, van aparèixer per l'aldea. Així que Neolam va eixir a rebre'ls.

- Bona nit senyor, estem buscant un perillós Ogre que oha escapat fa mesos de la ciutat.
- Doncs jo no m'he vist cap per aquí. -va contestar Neolam nervós.

Un dels guàrdies va trobar algo sospitos en aquella veu, però no hi va fer cas. Així que es van girar per anar-se'n.

Lola

A la quinta nit d'aquell horrible succés, uns cavallers de la guàrdia de la Ciutat del Crit, van aparèixer per l'aldea. Així que Neolam va eixir a rebre'ls.

- Bona nit senyor, estem buscant un perillós Ogre que oha escapat fa mesos de la ciutat.
- Doncs jo no m'he vist cap per aquí. -va contestar Neolam nervós.

Un dels guàrdies va trobar algo sospitos en aquella veu, però no hi va fer cas. Així que es van girar per anar-se'n.

6a part.

Sheila

Noelam, rabiso pel que va córrer, va arribar a casa per pagar la seva ràbia amb la seva dona.

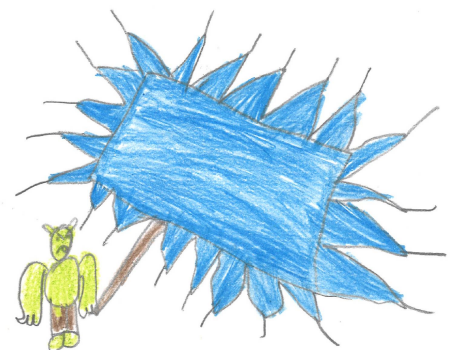
Els guàrdies encara no havien marxat, entre crits i plors, van acudir de seguida a la casa. Van tirant la porta baixa. L'aparència de bon home de Noelam havia canviat. De nou tornava a ser un ogre, aquesta vegada amb els ulls rojos de ràbia.

HOGO

Noelam, rabiso pel que va córrer, va arribar a casa per pagar la seva ràbia amb la seva dona.

Els guàrdies encara no havien marxat, entre crits i plors, van acudir de seguida a la casa. Van tirant la porta baixa. L'aparència de bon home de Noelam havia canviat. De nou tornava a ser un ogre, aquesta vegada amb els ulls rojos de ràbia.

Final.

Tots junts es tiraren contra ell per detenir-lo, i finalment tancar-lo en una cel·la d'on no eixiria mai. I Dolors va viure feliç per sempre amb els seus dos fills.

Alexandro

Tots junts es tiraren contra ell per detenir-lo, i finalment tancar-lo en una cel·la d'on no eixiria mai. I Dolors va viure feliç per sempre amb els seus dos fills.

Annex 5

Avaluació de coneixements alumnes.

Exemple rúbrica d'avaluació ciquets.

Marca la resposta que crequis que és correcta:

Avaluació de l'alumnat
Nom:
1. Què és la igualtat de gènere? a) Quan un nen i una nena tenen els mateixos drets. Es a dir poden fer el mateix sense ser rebutjats. b) Quan un ciquet i una ciqueta no tenen els mateixos drets.
2. Penses que els ciquets i les ciquets i les ciquetes deuen tindre els mateixos drets? a) Sí, doncs tots som iguals. b) No.
3. Si un ciquet li diu a una ciqueta que no pot jugar a futbol i que només pot jugar a nines. Penses que hi ha desigualtat de gènere en aquest tipus de comportament? a) Sí. b) No.
Justifica la teva resposta davant els teus companys.
4. Què és violència de gènere? a) Qualsevol acte violent que <u>atente</u> contra la integritat física i psicològica de la dona, pel simple fet de ser-ho. b) Els actes violents cap a al sexe masculí.
5. Penses que una dona sempre deu fer cas al que li digui un home? a) Sí. b) No.
Justifica la teva resposta davant els teus companys.
6. Coneixes algun cas de violència de gènere? Què faries en cas de veure algun acte de violència contra una companya de classe?
Comenta a classe la teva opinió.

Annex 6

Avaluació del docent.

Exemple Rúbrica d'avaluació del mestre.

La rúbrica té 5 nivells de satisfacció, sent 1 la menys satisfactòria i 5 la més satisfactòria.

Avaluació del mestre					
Nom i cognoms: Pau Baças Casanova					
Ítems d'avaluació	1	2	3	4	5
1. Les activitats que s'han dut a terme tenia el nivell adequat.				X	
2. Les metodologies utilitzades han sigut adequades en tot moment.				X	
3. S'ha estimulat i motivat els nens durant tot el procés d'ensenyança aprenentatge.					X
4. S'ha adaptat el material a les dificultats que pogués tindre l'alumnat.					X
5. El mestre ha prestat l'atenció necessària i de forma individualitzada a les possibles dificultats presentades per l'alumnat.			X		
6. El mestre ha fet aclariments pertinents per una bona interiorització per part de l'alumnat.					x
7. Les metodologies aplicades han beneficiat i facilitat l'aprenentatge dels coneixements que es volien tractar.				x	
8. El mestre ha creat un bon ambient de debat i respecte.				x	
9. El mestre ha sabut controlar de manera adequada el comportament de la classe, sense perdre el fil del que es parla.			x		
10. S'ha fet una avaluació de l'alumnat de forma igualitària i amb els mateixos criteris per a tots.					x

Observacions: En certs moments tant els recursos utilitzats com les metodologies aplicades han tingut que anar canviant per facilitar el procés d'ensenyança-aprenentatge. D'altra banda tot el material ha sigut adaptat correctament al nivell de l'alumnat, en ocasions de manera reiterada, fins aconseguir una bona comprensió per part dels xiquets i les xiquetes. Finalment dir que encara que s'intentava establir un bon ambient de debat i respecte, de vegades es perdia el fil del tema a parlar i s'escapava el control de la classe.